

JA SOM SMÚTOK

MARTINA MRÁZOVÁ

Za obálku, ilustrácie a grafickú úpravu
ďakujem
môjmu manželovi Marekovi Šaffovi.

Rok vydania: 2017

Kontakt: <https://www.facebook.com/MartinaKnihy>

Dominikovi a Marekovi

PROLÓG

Mnoho vekov nebolo na zemi žiadnej pevniny. Zemeguľa bola na prvopočiatku obalená len samou vodou. Nespútané vlnobitie búšilo prílišným nepokojom. Vyčíňalo čoraz zúrivejšie. Ohlušujúce besnenie prerástlo cez celý vesmír, až časom zobudilo prvého boha Svaroga. Dovtedy jedine iba hlboko spal. Ustlané mal na najjasnejšom nebeskom telese - na slnku. Prevaľoval sa v jeho žiarivej hmote ako v mäkkom páperí. Svarog bol horiacou žeravinou slnka nedotknuteľný, nuž teda nespáliteľný. Dokonca bol slnečnou energiou neobyčajne chránený a nasycovaný. Počas driemot mu unikali myšlienky, ktoré sa hmotne uskutočňovali. Učleňovali tak skorý kozmos. Keď sa Svarog strhol z odvekých driemot, uzrel tmavú zemeguľu. Zdala sa mu príliš rozvodnená a absolútne vratká. Kamkoľvek jeho vševidiace oko zhora dovidelo, bola iba jednotvárna povodeň a otupenosť. Zívot, otočil sa na druhý bok, lenže znova zaspať už nemohol. Nedovolila mu to jeho stvoriteľská idea. Vstal a po slnečnom lúči sa s ľahkosťou spustil k zemskej guli. Vtkročil na ňu bez toho, aby sa v jej vodách potopil. Kráčal po nekonečnom mori a pritom rozmýšľal nad pravdepodobnou budúcnosťou modrej planéty. Zdala sa byť neistá a rozkolísaná ako jej vodnatý povrch. Tento monotónny zjav Svaroga rušil. Až keď obišiel dookola celú zem, zastal a zhlboka sa nadýchol. Problematickú labilitu preľal vlastným výdychom. Jedným fúknutím dal ustúpiť vodám. Prepadol sa na mokrý a nenaplnený kontinent. Druhým fúknutím usušil nadmernú vlahu. Keď fúkol tretíkrát, vyplnil vzduchoprázdno. Svarog rozprúdil v zemskej atmosfére ovzdušie požadované pre prídoci život. Potom uzrel na vyschnutej zemine jeden sivý kameň. Zohol sa preň. Keď ho mal na dlani, na chvíľu sa zamyslel. Potom nadhodil kameňom, akoby na niečo prišiel a pustil sa do vyhľadávania. Vytrvalo zháňal ďalšie kamene a starostlivo ich ukladal na seba. Dvíhal čoraz väčšie balvany a skaly, akoby to boli len ľahučké a duté škrupiny. Svarog vyskladal zo šedivého kameniva Sivý vrch. Povstal na jeho vrchole, vystrel dlane a vyzdvihol ich k oblohe. Takto vytiahol z

nevyživenej skaly kvitnúcu jablň. Kývnutím hlavy dal vzísť prvému červenému jablku. Svarog ho utvoril pri počiatku kontinentu, aby v ňom stvrdil odveké pravdy, ku ktorým sa poporiadku budú dodávať budúce skutočností. Jeho zámerom bolo vpisovať do jablka večný letopis všesveta. Nad zemským povrchom sa rozoskvelo jablko poznania, ktoré dokáže v nezasvätenej budúcnosti vysvetliť nepochopiteľné vecí. Dajme tomu, bude vedieť objasniť otázky života a smrti, tajomnosť kozmosu, záhady späté so vznikom zeme alebo dá pochopiť smútok. V jablku poznania sa uchová aj to, ako Svarog tvoril a pretváral krajinu zeme. Zriadil prvotný celostný zemediel. Kontinent, ktorý bol plný divotvornej rozmanitosti. Vznikla krásna zem sľubujúca požehnané možnosti. Hotové dielo nabádalo Svaroga k ďalším vedomým postupom. V mori vybadal mikroživot, ktorý ho podnietil k druhému útvoru. Keď drobnohľadom pozoroval hmýriace sa organizmy, prijal myšlienku ich zveličiť. Stvoril z nich preddejinné obrovské tvory. Prvé z nich dokázali žiť len vo vode. Morské príšery rozprúdili more, ale zeme nezužitkovali vôbec. Svarog ich prešľachtil. Nenechal im trčať nohy do strán, ale upichol im ich pod telá. Niektorým pouliepal krídla. Všetko preto, aby sa nemuseli po súši plaziť ako ich drobné a obmedzené predobrazy. Dokázali chodiť, pozoruhodne rýchlo bežať, či dokonca aj lietať. Nechávali po sebe v pôde odtlačky, ktoré skamenením navždy stvrдили ich bytie. Časom sa ukázalo, že nedokážu žiť v súlade so Svarogovým úmyslom, pretože niektorí z nich prepadli lačnosti po mäse a začali požierať nevýbojných živiach sa nádielkou zeme. Svarog zapochyboval. Zrazu sa mu nepozdávala ani veľkosť tiel tvorov žijúcich na zemi. Videlo sa mu, že je prílišnou nadmernosťou nepohodlná a navyše nešetná k úrodnej pôde. Svarog si nebol istý dokonalosťou svojho diela. Do únavy sa trápil nad svojou omylnosťou. Zaspal maloverným snom, počas ktorého mu ukľzli myšlienky, ktoré nepriali životu prehistorických stvorení. Tlakom pochybovačných zámyslov prvého boha nastalo veľké prasknutie vesmíru. Rozpútal sa pozemský zvrat. Rozsiahly

tresk rozdelil celistvú pevninu na sedem kontinentov, vyhubil monumentálnych tvorov a zároveň vypudil zo dna mora danosti formujúce nadchádzajúcu budúcnosť. Z vody sa na pevninu vylial nový samovznietivý život, z ktorého sa vyvinulo zvieratstvo. No a do kozmu sa z morského dna vymrštilo i ďalšie vesmírne teleso. Stal sa ním dovtedy v mori potopený mesiac. Všetvet sa usporiadal nanovo. Aj Svarog začal tvoriť odznova. Inšpiráciu dokázal nájsť i v čiastočke pôdy a mal sviatok, keď ju našiel v sebe samom. Stvoril dokonalosť a nazval ju „človek“. Svarog neskôr znova zapochyboval. Zaváhal nad bezchybnosťou človeka. Opäť pripustil svoju omylnosť a zdokonalil dokonalosť. Stvoril popri sebe iných bohov, ktorí boli o niečo lepší ako samotný človek. Mali ľuďom pomáhať a za prípadné poklesky sa im mohli aj pomstievať. Bohovia mali ľudské vlastnosti, ale mali vyššiu moc a boli večne mladí. Mohli sa zosobniť vo svojej ľudskej podobe alebo ako prírodný živý, či nehmotný úkaz. Nastala spravodlivá doba. Život bol skutočný a dobrota, či láska nedokázali byť predstierané. Krajina bola nielen divokrásna, ale aj bohatá. V potokoch tieklo zlato a aj ryby, ktoré v nich plávali boli zlaté. Lesy boli mystické. Skrývali v sebe mnoho človekom nepreniknuteľného. Mali svojich pánov, ktorými boli divotvorné bytosti. Vznikali kráľovstvá, na čele ktorých stáli hodnoverní králi, určení bohmi a teda ľuďom prijatí s patričnou úctou. Diali sa zázraky. Vedeli ich vykonávať nielen bohovia a nadpozemské stvory, ale aj oprávnení z ľudu. Časom sa zázraky začali využívať nečestne. Ľudia ich zaplietli do ničomných nízkosti vyvolávajúcich krivdy, bezprávie, nevraživosť a nenávisť. Pozdvihnutím týchto vlastností sa pozdvihla aj temnota. Svarog odobral ľuďom schopnosť zázrakov. Neskoro, lebo zlo už zúrilo a postupne vyvolávalo bohov do zabudnutia. Ľudia si ich prestávali ctiť. Privítali dúfanlivú zvesť a začali sa kloniť novoprijatému samojedinému bohu, ktorý bol ľuďom neprístupný a neviditeľný. Schovával sa kdesi na nebesiach a bohabojným sľuboval po smrti večný život po jeho boku. Ostatným najhorším vymedzil peklo alebo menej hriešnym hryzobu, v mukách ktorej

sa môžu vykúpiť do raja. Žiadal len jedno, podriaďiť sa jeho autorite. Ľudí nazýval svojimi ovcami. Pastier človečenstva bol ako samojediný boh vyhlasovaný za nadovšetko neomylného. Keď sa na zemi začalo dôvodne pochybovať o jeho existencii, stvrdil svoje jestvovanie hmotným životom. Z domnelej nepoškvrnenosti sa mu zrodil živý syn. Priviedla ho na svet obyčajná žena menom Mária. Boží synak vyrástol na dospelého človeka, ktorý v mene dobra vykonával zázraky. Vo veku tridsaťtri rokov zomrel na kríži, aby spasil svet. Vstal z mŕtvych, pretože zvíťazil nad smrťou. No človek nedokáže premôcť smrť. Začalo sa opäť raz nazdávať, že samojediný boh je vymyslený. Vymyslený, či nie, hlavne bol predsa len rovnako omylný ako Svarog. Pretvoril vlastný starý zákon na nový, lebo neodhadol človeka. Poslal na smrť vlastného syna, aby vykúpil ľudstvo a presiahol dejiny. No ľudstvo nebolo spasené. Skazené nemôže byť zachránené núkanou smrťou vykupiteľa. Pravda, niektorí sa dovoľávali jeho smrti, ale vykúpenie nepýtal nikto. Všetci chceli zlato. To sa vytrácalo z potokov tak, ako sa zo sveta začali vytrácať zázraky. Nastala doba zlovestných prorokov. Predpovedali armagedon, ktorého závažnou skutočnosťou bude jedinečný človek. Nie, nebude to šľachetný syn samojediného boha. Orákulum veští ľudskú bytosť narodenú 333 rokov po jeho ukrižovaní. Akýsi nateraz neznámy vykupiteľ ľudstva sa narodí v zemi, ktorá ešte bude uctievať starých bohov, ale postupne bude upúšťať od ich vplyvu a začne prijímať učenie o samojedinom bohu a jeho ukrižovanom synovi. Vyvolená bytosť ovplyvní armagedon, ktorý podľa predpovede nastane 3666 rokov po narodení Krista. Z veštby vyplýva, že nový spasiteľ odžije alebo prečká popri živote 3333 rokov. Celé stovky vekov mu budú nápomocní bohovia, o ktorých už toho ostatní ľudia nebudú veľa vedieť. Proroctvo je zakódované v značne vzorných číslach. Počtovo sa vyjavuje stroho, pretože je vycifrované dvoma číslicami - predurčená je trojka, od ktorej je odvodená číslica šesť, ale opätovne trojitá. Proroci ďalej prorokovali, že vo vojne svetov nastúpi v mene samojediného boha

Kristova armáda vedená v boji neskúseným, ale učeným mníchom. Ďalej, pod zástavami starých kráľov udrie ľudské vojsko vedené novodobým spasiteľom - človekom vyvoleným zabudnutými bohmi. No a napokon tu bude zástup temnoty, na čele ktorého bude stáť choromyseľné monštrum - najmocnejší a najdesivejší zo všetkých pekelných netvorov. Ľudstvo čaká v presne určenej budúcnosti hrôzostrašná vidina. Apokalypsa s ničivými následkami. Svet sa zmení alebo zničí. Prípadne pretvorí dejiny a začne nanovo. Jednako, počítať treba aj s dobrým, nielen s tým najhorším.

„Spev o krvi: — ký divý pomysel!?“
- Pavol Országh-Hviezdoslav, Krvavé sonety

MIRONOVO KRÁĽOVSTVO

Princezná Mara prežila počas svojich tretích narodením hrôzyplné dopustenie. Temnota ju daromne a priskoro vyňala z detstva. Zversky a bez varovania. Odvety prešlo pätnásť rokov a za celú tú dobu nebolo na Marinej tvári možné vidieť úsmev. Jej dušu pohltil hlboko v nej vrytý smútok vo všetkých svojich zložitostiach a podobách. Smútok bol súčasťou Marinho života. Smútok ju definoval a zviditeľňoval. Bola ním stravovaná. Ona bola smútok. Mara sa nevyznačovala základnými charakteristickými črtami princeznej. Áno pravdaže, bola pekná, pôvabná a nosila na hlave korunku. No jej korunka nebola klasicky zlatá alebo strieborna. Bola čiernej farby, vyrobená z lesklého kovu, ktorý bol veľmi pevný a zároveň ľahký ako pierko. Posiata bola čiernymi zafírmami so skleným leskom. Najväčším drahokamom, ktorý Maru zdobil, boli jej ónyxové oči. Lemované boli bohatým objemom tuhočiernych rias a spolu s polmesiacovo zakriveným obočím vytvárali okúzľujúci pohľad. Mara mala skutočne tvár bábičky. Pôsobila tak nielen vďaka žmurkaniu dlhými mihalnicami, ale aj skrze malý rovný nos, svetlú a hodvábne jemnú pleť, či sýto červené pery. Zakaždým keď si odhrnula vlasy, vyradilo sa na jej líci malé tmavé znamienko v tvare srdca. Do vienka však dostala celostnú krásu. Od dlhých lesklých havraních vlasov cez štíhly pás, či drobné biele dlane až po bezprostredné kúzlo, ktoré z nej nestrojene vyžarovalo. Mara bola nádherná dvojnásobne. Na pohľad i na pocit. Tak navonok, ako aj z vnútra. I napriek všetkému dávnemu príkoriu pulzovala v žilách smutnej princeznej vládnosť a láskavosť. Jej srdce bolo ako rýdza medová živica. Krvou z neho prúdili do celého jej drobného tela medové bubliny. Mara ako zosobnený Smútok nebola pravou mladou aristokratkou. Nenosila žiarivé šaty, ale chodievala odetá v šatách farby smútku. Žila na zámku postavenom na skale uprostred rybníka, v hladine ktorého sa odrážala krvavo červená farba jeho múrov. Zámok sa preludne vznášal nad vodou a s pevnou zemou ho spájal len kamenný most. Červená nebola jeho pôvodnou farbou. Kedysi bol biely ako sneh. Zafarbil sa krvou počas mrazivej noci, ktorou skončila bezstarostná

idyla Marinho detstva. Dovtedy bolo všetko vydarené a bezchybné. Mara uzrela svetlo sveta pred osemnástimi rokmi v krajine nazývanej Mironovo kráľovstvo. Narodila sa počas tuhej zimy ako princezná, lebo jej otcom bol samotný kráľ Miron a matkou kráľovná Melánia. Žili na spomínanom zámku postavenom uprostred rybníka. Zo zámockých okien bol najlepší výhľad. Nielen na hladinu dookola ležatej vody, ale aj na blízky les. Bolo to miesto, kde dávali líšky dobrú noc. A aj napriek tomu to bol kraj, ktorý bol pre miestnych stredom sveta, hoci bol položený na kontinente severnej pologule a bol súčasťou takzvanej Hornej zeme. Dediny prislúchajúce Mironovmu kráľovstvu pulzovali každodennými zástojmi, ale s povahou slobodného života. Vstávalo sa v nich každé ráno zavčas s dušou sviežejšou ako predošlý deň. No a líhavať sa chodilo so srdcami plnými pokoja. Nebolo dovolené zaspávať s nevyriešeným svárom, bez ospravedlnenia za chybný prečin, bez vysvetlenia, či bez poodpúšťania. Nemalo sa za zlé, keď sa to urovnávalo pri kalíšku pálenky. Nepokoj skracoval ľudské šťastie, preto ak sa nedal premôcť po dobrom, premáhal sa hoc aj pijatikou. Dedinky boli navzájom pospájané cestičkami obrúbenými patriarchálnymi topoľmi. Vysoké stromy v štíhlych radoch pôsobili ako nastúpená stráž, ktorá nedovolí ničivo zasahovať do zverenej cesty. Chránili pred dosahom nepríjemných účinkov podľa ročného času. Na jar zakvitali jahňadami a v horúcom lete posluhovali príjemným chládzkom. Ak zamĺknuto nestáli, tak zvesela šušťali. Mali rôzne postoje. Žartovné i vážne. Na jeseň, kým z nich opadalo žlté lístie, kryli počestných pred dažďom. No a v zime ich chránili pred vetrom. Okrem jahňád zakvitala krajina každou jarou tamariškou, zlatým dažďom a voňavým orgovánom. Vtedy nebolo ničoho krajšieho ako kolorit, ktorý vytvárali tieto subtilne a ľahké kvietky. Bola to tichá a pôvabná mágia.

Jar prinášala Hornej zemi každoročne Vesna. Nežná bohyňa s rozviatymi bielymi vlasmi, ktorá bola rovnako veselá a svieža ako ročné obdobie, ktoré pravidelne šírila severom zeme. Odnepamäti prilietala na krídlach kukučky

a spolu s ňou prichádzal i prvý jarný dážď. Vesna sa zrodila pradávno z kvapky rosy, lebo tak to bolo udané myšlienkou prvého boha Svaroga. Počas zimných mesiacov prebývala na Dolnej zemi jednotajného leta. Žila v paláci, nad ktorým žiarila večná dúha. Vesna žičila severu blahodarnou obnovou večného cyklu prírody a dlhšími dňami, ktorými život priam hučal. Jej pôsobnosťou sa zobúdza drierajúca zem i zvieratstvo. Každou jarou zabzučala lesmi Mironovho kráľovstva jedinečná chrobač. Hlasno a hlboko sa ozývala hlavne počas súmraku. Cez deň zostávala väčšinou málo hnutá na jednom mieste. Boli to roháče veličzné ako polovica sudovej kade na kvasenie kapusty, ktorú niekto pozdĺžne rozťal. Obrie chrobáky sa hýbali lesnou pôdou priveľmi pomaly. Dokázali vzlietnuť nízko ponad zem, ale lietať nevládali. Boli príliš ťažké, veď mohli vážiť tak, aj metrák. Živili sa nektárom lesných kvetov a rastlinnou šťavou. Boli sfarbené do gaštanovo hneda a mali po šesť tenkých nôh. Po stranách hlavy im vytrčali kĺbmi ohybné tykadlá. Slúžili im ako čuch. Najdesivejšie pôsobili hryzadlá roháčov, ktoré boli ovládané pomocou mohutného svalstva. Človek by sa ich rozhodne nemal prstami dotýkať, pretože by to nemuselo dobre dopadnúť. Roháče nimi totižto vedeli bolestivo uhryznúť. Vďaka tomu nemali žiadnych obvyklých nepriateľov. Hrozivé hryzadlá tvorili tretinu ich tiel a vyzerali ako jelenie parožie. Boli naozaj pozoruhodné a roháče nimi medzi sebou vzájomne zápasili. Pri súbojoch si ich navzájom zakvačovali do seba. Stavali sa do zvislého postoja, pričom sa zapierali zadnými nohami. Vyhrával ten, kto prevrátil toho druhého na chrbát. Vidieť takéto bitky bolo nezabudnuteľným a nenapodobiteľným zážitkom. Kolosálne roháče boli vo svojej monštruóznosti vlastne krásavci. Ich pôvabná elegancia dokázala podivne presvitať cez ústrojenstvo, ktorým dokázali zajedno fascinovať i desiť. Boli Mironovou pýchou, nuž preto boli pod jeho ochranou. Bolo zapovedané ich loviť. Žili len v Mironovom kráľovstve a nikde inde na svete, preto z nich kráľ spravil symbol ríše. Boli vyobrazené na trvalom znamení krajiny - na erbe kráľovstvá. Vyjadrovali

majestátnosť, silu a svojráznosť Mirona i jeho zeme.

Kráľovná Melánia pochádzala z cudzej zeme zvanej Adria. Miron si ju prial za manželku, len čo ju prvýkrát zazrel počas obchodníckej výpravy na Dolnú zem. Zamiloval sa do neznámej tmavovlasej krásavice na prvý pohľad. Melánia bola najmladšou dcérou tamojšieho kniežaťa a aj ona si želala Mirona za svojho vyvoleného. Tajomný cudzinec na ňu nesmierne zapôsobil. A to aj bez toho, aby čo i len tušila, že je váženým monarchom severu. Zaľúbila sa do jeho priamočiarych pohľadov a nefalšovaných spôsobov. V krátkom okamžiku sa ukázalo, že Miron a Melánia sú si daní. Spojil ich osud, ktorý nepokládol žiadnu prekážku. Po veľkolepom sobáši uznala Melánia Hornú zem za svoju novú vlasť. Žila so svojím mužom na jeho zámku v sfére súzvučnosti dvoch rozdielnych svetov. Melánia svoje severské obydlie povzniesla do rozletu vážky. Prisvojila si Mironov symbol roháča za vlastný, ale v srdci si uchovala aj svoj rodný znak. V novoprijatom domove si cez neho pripomínala svoju domovinu. Vážky vniesli do komnát zámku uprostred rybníka život a energiu. V podobe vyšperkovaných ozdôb zopínali ozdobné strapce, ktoré sťahovali modré závesy na zámockých oknách. Melánia poverila majstra maliara, aby vymaľoval motív vážky aj do obrúb lemujúcich steny sviatočnej siene. Tieto lietajúce tvory uchvacovali Melániu pestrosťou farieb a ľahkosťou pohybu, akou ovládali svoje štíhle lesklé telá. Boli ako lietajúce drahokamy. Melánia skutočne nosila jeden pozoruhodný šperk. Na šaty si stále pripínala ihlicu s vážkou vykladanou čírymi kameňmi. Vážky, ktoré prelietavali nad mokradami Melániinej vlasti boli drobné, či väčšie, ale všetky krehké. Nepripustili človeku dotknúť sa ich. Boli divoko nespútané a dravé. Náležali len vode a vzduchu. A vždy keď sa zjavili v blízkosti človeka znamenali predzvesť dobrých správ. Ináč sa neprístupne zdržiavali najmä ponad kolísavou a nedostupnou krajinou, ktorou bola Adria príslovečná. Značnú časť jej rozlohy totižto tvorili rašeliniská s bublajúcou vodou. Príbehy o tejto krajine, rozprávali všetky Melániine šaty. Boli ušité len z farebných a